

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย

หลักภาษาและการใช้ภาษาไทย ๕

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

นางจรรยาวรรณ ศรีฉายา

ศศ.บ. (ภาษาไทย) เกียรตินิยม,
ศศ.ม. (ภาษาไทย)

ผู้ตรวจ

ผศ.ณัฐา วิพลชัย

กศ.บ. (ภาษาไทย) เกียรตินิยม,
ศศ.ม. (จารึกภาษาไทย)

ดร.ทรงภพ ชูนมธุรส

ศศ.บ. (ภาษาไทย), ศศ.ม. (ภาษาไทย),
ศศ.ด. (ภาษาไทย)

พ.ท. ชายชาญ ช่างสุวรรณ

อ.บ. (ภาษาไทย),
ศษ.ม. (หลักสูตรและวิธีการสอนภาษาไทย)

บรรณาธิการ

นายพิชชธร ปะทะวัง

ศศ.บ. (ภาษาไทย) เกียรตินิยม,
ศศ.ม. (ภาษาไทย)

ปีที่พิมพ์ ๒๕๖๔

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

ISBN : 978-616-8299-07-4

บริษัท คูรูมีเดีย จำกัด
KURU MEDIA CO., LTD.

จัดพิมพ์โดย บริษัท คูรูมีเดีย จำกัด

๘๗/๑๒๙ ถนนเทศบาลสงเคราะห์ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๙๕๔ ๔๘๑๘ โทรสาร ๐ ๒๕๔๐ ๒๙๒๓

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์เป็นของบริษัท คูรูมีเดีย จำกัด

คำนำ

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย **หลักภาษาและการใช้ภาษาไทย ๕** ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕
เรียบเรียงตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

เนื้อหาของหนังสือเรียนเล่มนี้แบ่งออกเป็น ๑๐ หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย **ภาษากับความคิด
ประโยค สำนวนไทย การสร้างคำในภาษาไทย การถามและการตอบ การพูดต่อประชุมชน
และการพูดอภิปราย การเขียนประกาศและข้อความเชิญชวน การกรอกแบบรายการต่าง ๆ
การเขียนรายงานการประชุมและการเขียนโครงการ และการแต่งราย**

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย **หลักภาษาและการใช้ภาษาไทย ๕**
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ เล่มนี้ จะอำนวยประโยชน์ต่อผู้สอนที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้
เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

ฝ่ายวิชาการ บริษัท ครูมีเดีย จำกัด

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ภาษากับความคิด ๑

ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความคิด	๒
ทิศทางการคิด	๓
ประเภทของการคิด	๔
อุปสรรคในการคิด	๕

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ประโยค ๗

ความหมายของประโยค	๘
ส่วนประกอบของประโยค	๘
ชนิดของประโยค	๙
เจตนาของประโยค	๑๒
การร้อยเรียงประโยค	๑๔

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ สำนวนไทย ๑๗

ความหมายของสำนวนไทย	๑๘
ที่มาของสำนวนไทย	๑๘
ลักษณะของสำนวนไทย	๒๒
การใช้สำนวนไทย	๒๕

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ การสร้างคำในภาษาไทย ๒๗

คำซ้ำ	๒๘
คำซ้อน	๒๘
คำประสม	๓๑
คำสมาส	๓๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ การถามและการตอบ ๔๐

จุดประสงค์ของการถามและการตอบ	๔๑
ข้อควรคำนึงในการถามและการตอบ	๔๒
วิธีตั้งคำถามและวิธีตอบคำถาม	๔๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ การพูดต่อประชุมชนและการพูดอภิปราย ๔๖

การพูดต่อประชุมชน	๔๗
การพูดอภิปราย	๕๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ การเขียนประกาศและข้อความเชิญชวน ๕๕

การเขียนประกาศ	๕๖
การเขียนข้อความเชิญชวน	๖๐

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ การกรอกแบบรายการต่าง ๆ ๖๓

ประเภทของแบบรายการ	๖๔
คุณสมบัติพื้นฐานของผู้กรอกแบบรายการ	๖๘
ข้อควรปฏิบัติในการกรอกแบบรายการ	๖๘

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๙ การเขียนรายงานการประชุมและการเขียนโครงการ ๗๐

การเขียนรายงานการประชุม	๗๑
การเขียนโครงการ	๗๗

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๐ การแต่งราย

๕๐

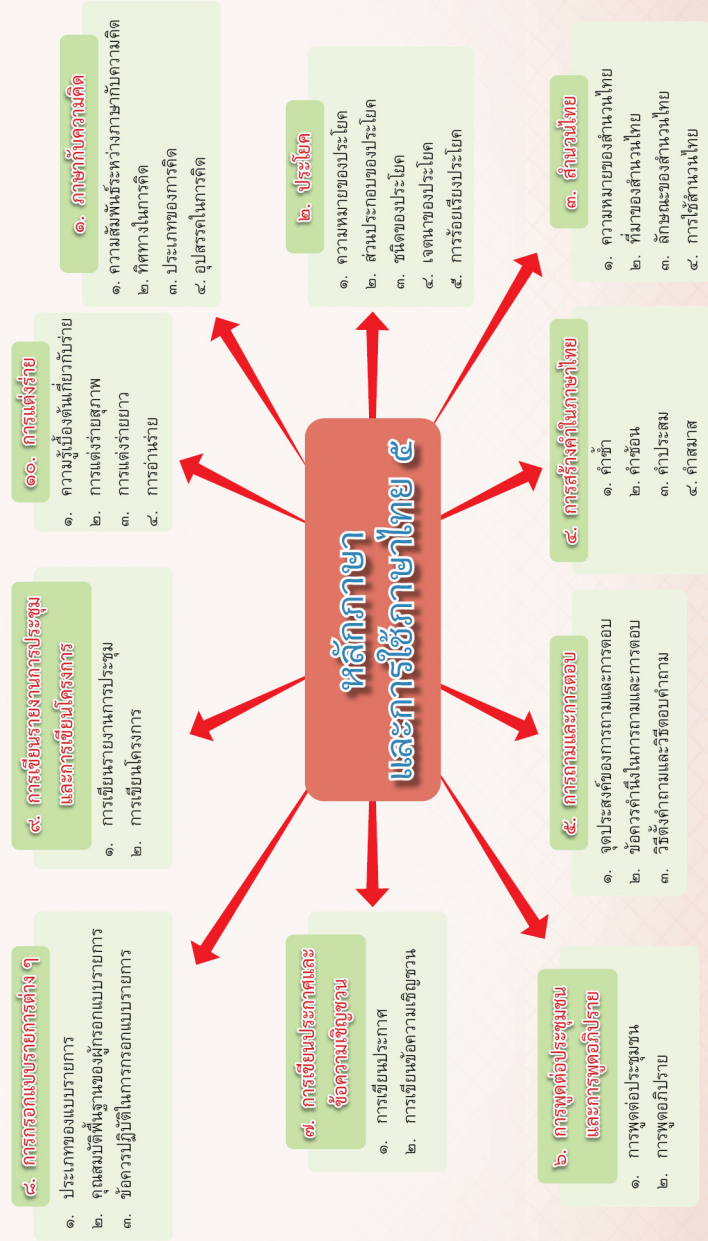
- ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับราย
- การแต่งรายสุภาพ
- การแต่งรายยาว
- การอ่านราย

๕๑
๕๒
๕๓
๕๔

บรรณานุกรม

๕๖

แผนภาพแสดงสาระการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่

๑

ภาษากับความคิด

สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ตัวชี้วัด

อธิบายธรรมชาติของภาษา พลังของภาษา และลักษณะของภาษา (ท ๔.๑ ม.๔-๖/๑)

แนวคิด

ความคิดเกิดจากการสะสมความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ในสมองเป็นความทรงจำ หรืออาจเกิดจากการคาดคะเนถึงอนาคต โดยมนุษย์จะมีอิสระในการคิด ไม่มีขีดจำกัดและขอบเขตด้านความคิด และในขณะที่คิดมนุษย์สามารถเปลี่ยนความคิดให้เป็นภาษาเพื่อสื่อสารกันได้ ดังนั้นภาษาจึงมีความสัมพันธ์กับความคิดอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ภาษาถือได้ว่าเป็นเครื่องมือในการแสดงความคิด

สาระการเรียนรู้

๑. ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความคิด
๒. ทิศทางในการคิด
๓. ประเภทของการคิด
๔. อุปสรรคในการคิด

❀ ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความคิด ❀

ภาษากับความคิดมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่สามารถแยกจากกันได้ เพราะในระหว่างที่มนุษย์คิดก็ต้องอาศัยภาษา และในขณะที่ใช้ภาษาก็ต้องอาศัยการคิดควบคู่ไปด้วย ภาษากับความคิดมีความสัมพันธ์กันดังนี้

๑. ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความคิด

เนื่องจากมนุษย์ติดต่อสื่อสารกันโดยใช้ภาษาซึ่งเป็นระบบสัญลักษณ์ที่มนุษย์กำหนดขึ้นมา อาจเป็นการพูด การเขียน และการแสดงท่าทาง ภาษาจึงเป็นเครื่องมือในการรวบรวมประสบการณ์ การเรียนรู้ของมนุษย์ ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาระบบความคิด ให้มนุษย์คิดเป็นภาษา และใช้ภาษาเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความคิดอย่างเป็นระบบเพื่อสื่อสารไปยังผู้อื่น เช่น การบันทึกเรื่องราวต่างๆ การพูดสื่อสารระหว่างบุคคล การแสดงออกทางอวัจนภาษา

๒. ภาษาเป็นสื่อสะท้อนความคิด

เนื่องจากมนุษย์จะพูดหรือจะเขียนสิ่งใดล้วนต้องใช้ภาษาเป็นสื่อเพื่อบอกสิ่งที่ต้องการให้ผู้อื่นได้เข้าใจหรือรับทราบ ภาษาที่ใช้จึงย่อมสะท้อนให้เห็นถึงความคิดต่างๆ ออกมาด้วย แต่ด้วยปัจจัยที่หลากหลาย เช่น มารยาททางสังคม ขนบธรรมเนียม ประเพณี กาลเทศะ ภูมิภาวะ ฯลฯ ก็ทำให้ในบางครั้งภาษาไม่อาจสะท้อนความคิดที่แท้จริงของมนุษย์ออกมาได้ เนื่องจากมนุษย์ปกปิดความคิดที่แท้จริงของตนเอง

๓. ภาษาและความคิดมีอิทธิพลต่อกัน

ภาษามีอิทธิพลต่อความคิดและความคิดก็มีอิทธิพลต่อภาษา เนื่องจากภาษาเป็นสัญลักษณ์ที่มนุษย์กำหนดขึ้น ความหมายของภาษาจึงมีอิทธิพลต่อความคิดของมนุษย์ เห็นได้ชัดเจนจากการตั้งชื่อสิ่งต่างๆ เช่น การตั้งชื่อของคนไทยจะต้องเลือกชื่อที่มีความหมายดีเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต การตั้งชื่อร้านค้าหรือบริษัทมักสื่อความหมายถึงความเจริญรุ่งเรืองของกิจการ หรือแม้กระทั่งการปลูกต้นไม้ในบริเวณบ้านก็นิยมเลือกชื่อต้นไม้ที่เป็นมงคล เช่น นิยมปลูกต้นมะยม ชนุน เพื่อจะได้มีคนนิยมชมชอบและสนับสนุน ปลูกต้นไม้เงินใบทองเพื่อความมั่งมีในทรัพย์สินเงินทอง และไม่นิยมปลูกต้นลำทมพเพราะเชื่อว่าจะต้องระทมมอดทุกข์ นอกจากนี้ความคิดก็เป็นตัวกำหนดการใช้ภาษาของมนุษย์ เมื่อมนุษย์ต้องการถ่ายทอดความคิดของตนให้ผู้อื่นรับรู้ ก็จะต้องเลือกสรรถ้อยคำที่มีความหมายและสื่อความให้ตรงกับความคิดของตน

๕. ภาษาและความคิดช่วยพัฒนาซึ่งกันและกัน

ภาษาช่วยพัฒนาความคิดและความคิดก็ช่วยพัฒนาภาษา เพราะความสามารถในการคิดและการใช้ภาษาของมนุษย์จะมีผลต่อเนื่องกัน เป็นสิ่งที่คู่กัน ไม่อาจแยกจากกันได้ เนื่องจากขณะที่มนุษย์คิดนั้นจะต้องอาศัยภาษาเป็นเครื่องมือในการคิด โดยจะต้องเลือกถ้อยคำนำมาเรียบเรียงเพื่อถ่ายทอดไปยังผู้อื่น ซึ่งการทำเช่นนี้จะทำให้ความคิดถูกขัดเกลาให้ชัดเจนและเหมาะสมยิ่งขึ้น ความคิดจึงมีการพัฒนายิ่งขึ้นด้วย และขณะที่มีความคิดกว้างไกลก็จะรู้จักใช้ภาษาได้กว้างขวางขึ้น ความคิดจึงช่วยพัฒนาภาษาเช่นกัน

❀ ทิศทางในการคิด ❀

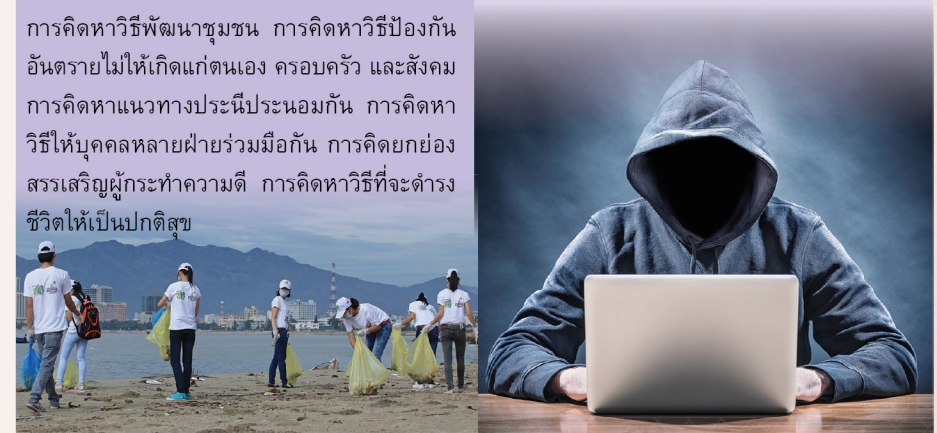
ทิศทางในการคิดของมนุษย์สามารถแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ คิดในทางวิวัฒนาการ และคิดในทางหายนะ ดังนี้

๑. การคิดในทางวิวัฒนาการ

การคิดในทางวิวัฒนาการ คือ การคิดไปในทิศทางที่ดี เป็นไปในทางที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น รวมไปถึงสังคม เมื่อผู้คิดคิดไปในทางที่ดีก็จะส่งผลต่อการแสดงความคิดเห็นออกมาเป็นภาษาที่ดีในการสื่อสารกับบุคคลอื่นในสังคม และจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม การคิดในทางวิวัฒนาการ เช่น การคิดหาวิธีพัฒนาชุมชน การคิดหาวิธีป้องกันอันตรายไม่ให้เกิดแก่ตนเอง ครอบครัว และสังคม การคิดหาแนวทางประนีประนอมกัน การคิดหาวิธีให้บุคคลหลายฝ่ายร่วมมือกัน การคิดยกย่องสรรเสริญผู้กระทำความดี การคิดหาวิธีที่จะดำรงชีวิตให้เป็นปกติสุข

๒. การคิดในทางหายนะ

การคิดในทางหายนะ คือ การคิดไปในทิศทางที่ไม่ดี ไม่มีประโยชน์ อาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียและความเดือดร้อนทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

ประเภทของการคิด

หากนำเหตุผลมาแยกประเภทของการคิด สามารถแยกออกได้ ๒ ประเภท ดังนี้

๑. การคิดอย่างมีเหตุผล

การคิดอย่างมีเหตุผลเป็นการคิดโดยอาศัยหลักการ ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง หลักฐานในการอ้างอิงมาสนับสนุนอย่างเพียงพอก่อนที่จะสรุป การคิดอย่างมีเหตุผลจะทำให้เกิดความผิดพลาดน้อย บุคคลที่มีการคิดอย่างมีเหตุผลจะไม่หลงเชื่ออะไรง่าย ๆ ต้องไตร่ตรองให้ถ่องแท้เสียก่อน ดังตัวอย่าง

การบริจาคร่างกายให้แก่สภากาชาดไทยเป็นสิ่งที่มิประโยชน์ เพราะนักศึกษาแพทย์จะได้ใช้ศึกษาและนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาไปช่วยผู้อื่นต่อไป

วัดเป็นเขตอภัยทาน ดังนั้นจึงไม่ควรเบียดเบียนหรือทำลายชีวิตใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นสัตว์หรือคนภายในสถานที่นี้

แม้ว่าอเมริกาจะเป็นประเทศที่เจริญแล้ว แต่ก็มีสภาพสังคมและวัฒนธรรมหลายประการที่แตกต่างจากประเทศของเรา เราจึงควรศึกษาให้เห็นทั้งข้อดีและข้อเสียของเขาก่อนนำสิ่งต่างๆ มาใช้กับประเทศของเรา

๒. การคิดอย่างไม่มีเหตุผล

การคิดอย่างไม่มีเหตุผลเป็นการคิดที่ขาดข้อสนับสนุนที่มีน้ำหนักเพียงพอ ผลของการคิดจึงมักผิดพลาด เลื่อนลอย ไม่สมเหตุสมผล ไม่น่าเชื่อถือ และไม่เกิดประโยชน์ บุคคลที่ชอบคิดอย่างไม่มีเหตุผล เมื่อได้รับข้อเท็จจริงบางอย่างมักด่วนสรุป โดยไม่หาข้อมูลเพิ่มเติม หรือแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือมาสนับสนุน ดังตัวอย่าง

ฉันไม่กล้าบริจาคอวัยวะให้แก่สภากาชาดไทย เนื่องจากกลัวว่าชาติหน้าจะเกิดมามีอวัยวะไม่ครบ ๓๒ ประการ

วัดเป็นเขตอภัยทาน การนำสุนัขหรือแมวที่ไม่อยากเลี้ยงแล้วมาปล่อยไว้ที่วัดจึงเป็นสิ่งที่ดีที่สุดใน

อเมริกาเป็นประเทศที่เจริญแล้ว หากเราต้องการเป็นประเทศที่เจริญอย่างเขาก็คควรเลียนแบบเขาทุกอย่าง

อุปสรรคในการคิด

ในการคิดบางครั้งอาจเกิดอุปสรรคต่างๆ และเมื่อมีอุปสรรคก็ต้องพยายามจัดให้หมดไป อุปสรรคของการคิดอาจเกิดจากสาเหตุดังนี้

๑. **อคติ** เกิดจากความลำเอียง ไม่ว่าจะเป็นความชอบ ความโลภ ความโกรธ ความเกลียด ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือความกลัว จะทำให้ความคิดไม่เที่ยงตรงตามเหตุผลที่เป็นจริง

๒. **ความเร่งรัด** การถูกเร่งรัดให้คิดหรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งในเวลาจำกัดเกินไป จะทำให้เป็นอุปสรรคในการคิด เพราะการคิดต้องใช้เวลาในการไตร่ตรองพอสมควร

๓. **ความไม่สมบูรณ์ของสุขภาพกายและใจ** เมื่อร่างกายหรือใจไม่อยู่ในภาวะปกติ เช่น ร่างกายไม่แข็งแรง ไม่สบาย วิตกกังวล เศร้าหมอง ทุกข์ใจ ฯลฯ ความบกพร่องของสุขภาพกายและใจจะส่งผลให้ประสิทธิภาพในการคิดลดลงไปด้วย

๔. **ความเหนื่อยล้าและความซ้ำซาก จำเจ** การทำงานหนัก ตรากตรำ หรือซ้ำซากจำเจเป็นระยะเวลานาน อาจทำให้เกิดความเหนื่อยล้าหรือเบื่อหน่าย ส่งผลให้ความคิดไม่มีประสิทธิภาพได้

๕. **สภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวย** สภาพแวดล้อมที่วุ่นวาย ผู้คนพลุกพล่าน เสียงดัง อากาศร้อน อากาศเย็น อากาศถ่ายเทไม่สะดวก จะทำให้ขาดสมาธิในการคิด

๖. **การขาดความรู้** ความรู้เป็นพื้นฐานในการคิด เมื่อมีพื้นฐานความรู้มาก ความคิดที่ได้ย่อมมีคุณภาพสูง แต่ถ้ามีพื้นฐานความรู้น้อยหรือรู้อย่างผิดๆ ก็มักจะคิดได้น้อย ไม่มีประโยชน์มากนัก หรือบางครั้งอาจเป็นโทษก็ได้

๗. **การตั้งสติปัญญา** ผู้ที่ตั้งสติปัญญาไม่สามารถใช้ความคิดเชิงเหตุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปสาระสำคัญ

ภาษาเป็นเครื่องมือในการแสดงความคิด ภาษากับความคิดมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่สามารถแยกจากกันได้ เพราะในระหว่างที่มนุษย์คิดก็ต้องอาศัยภาษาในการคิด และในขณะที่ใช้ภาษาแสดงความคิดก็ต้องอาศัยการคิดควบคู่ไปด้วย การคิดในทางที่ดีจะก่อให้เกิดความสุขความเจริญ แต่การคิดในทางที่ไม่ดีจะนำไปสู่ความเดือดร้อน ในการคิดควรคิดอย่างมีเหตุผลเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ตนเอง และในบางครั้งอาจเกิดอุปสรรคต่าง ๆ ในการคิดได้ ต้องพยายามขจัดให้หมดไป ทั้งนี้การใช้ภาษาเพื่อแสดงความคิด นอกจากจะช่วยให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนแล้ว ยังช่วยให้ผู้ใช้ภาษาได้มีโอกาสขัดเกลาความคิดของตนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

๑. นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับหัวข้อ “ภาษาพัฒนาความคิด ความคิดพัฒนาภาษา”
๒. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม ดังนี้
 - การทุจริตของข้าราชการ
 - คุณแม่วัยใส (การตั้งครรภ์ในวัยที่ไม่เหมาะสม)
 - กัญชา รักษาโรค
 - การลงโทษนักเรียนเกินกว่าเหตุ
 - ภัยร้ายในสื่อสังคมออนไลน์
๓. ให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างการแสดงความคิดในทางวิطنะและหายนะ ครูและนักเรียนร่วมกันพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมตามความเหมาะสม
๔. ให้นักเรียนช่วยกันหาตัวอย่างการคิดอย่างมีเหตุผลและการคิดอย่างไม่มีเหตุผล จากนั้นนำมาร่วมกันอภิปรายในชั้นเรียน
๕. ให้นักเรียนเขียนแผนภาพความคิดเรื่อง “ภาษากับความคิด”

ประโยค

สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ตัวชี้วัด

ใช้คำและกลุ่มคำสร้างประโยคตรงตามวัตถุประสงค์ (ท ๔.๑ ม.๔-๖/๒)

แนวคิด

ประโยค คือ คำหรือกลุ่มคำที่มีความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ และมีใจความสมบูรณ์ ประโยคใช้ในการติดต่อสื่อสารกันทั้งในภาษาเขียนและภาษาพูด ในประโยคประกอบด้วยประธานและภาคแสดง การศึกษาเรื่องประโยคจะทำให้เข้าใจส่วนประกอบของประโยค ชนิดของประโยค และเจตนาของประโยค เพื่อให้ร้อยเรียงประโยคได้ถูกต้องตามไวยากรณ์และเข้าใจตรงตามเจตนาของผู้ส่งสารยิ่งขึ้น

สาระการเรียนรู้

๑. ความหมายของประโยค
๒. ส่วนประกอบของประโยค
๓. ชนิดของประโยค
๔. เจตนาของประโยค
๕. การร้อยเรียงประโยค

ความหมายของประโยค

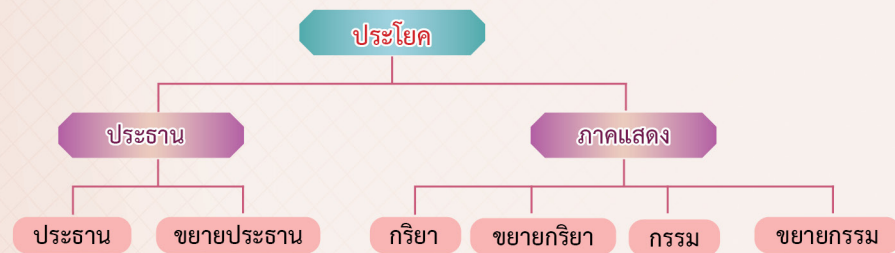
ประโยค คือ คำหรือกลุ่มคำที่มีความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ และมีใจความสมบูรณ์ สามารถทำให้รู้ได้ว่าใครทำอะไร มีสภาพอย่างไร หรือรู้สึกอย่างไร เช่น น้องทำการบ้าน โรงเรียนปิด แม่ไม่ชอบแมว กรุณาอย่าส่งเสียงดัง

ส่วนประกอบของประโยค

ประโยคประกอบด้วย ๒ ส่วนสำคัญ คือ ประธานและภาคแสดง

ประธาน มีค่านามหรือนามวลีทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค เพื่อบอกให้รู้ว่าใครหรือสิ่งใดมักเป็นค่านามหรือคำสรรพนาม ประธานอาจมีส่วนขยายประธานเพิ่มได้

ภาคแสดง มีคำกริยาหรือกริยาวลีทำหน้าที่แสดงกริยา เพื่อบอกให้รู้ว่าแสดงอาการหรือสภาพอย่างไร ประกอบด้วย กริยา อาจมีส่วนขยายกริยา กรรม และส่วนขยายกรรม ภาคแสดงอาจจะมีหรือไม่มีกรรมก็ได้แต่ต้องมีกริยา (คำกริยา) เสมอ

การสร้างประโยคส่วนใหญ่จะมี ประธาน + กริยา หรืออาจเป็น ประธาน + กริยา + กรรม เช่น

ประโยค	ประธาน		ภาคแสดง			
	ประธาน	ขยายประธาน	กริยา	ขยายกริยา	กรรม	ขยายกรรม
เพื่อนร้องไห้	เพื่อน	-	ร้องไห้	-	-	-
หมาสีเทาเล่นในสวน	หมา	สีเทา	เล่น	ในสวน	-	-

ประโยค	ประธาน		ภาคแสดง			
	ประธาน	ขยายประธาน	กริยา	ขยายกริยา	กรรม	ขยายกรรม
นักเรียนชั้น ม.๕ เป็นเด็กดี	นักเรียน	ชั้น ม.๕	เป็น	เด็กดี	-	-
พ่อของฉันกินข้าวแกง	พ่อ	ของฉัน	กิน	แกง	ข้าว	-
แมวตัวใหญ่กินปลาตัวเล็ก	แมว	ตัวใหญ่	กิน	-	ปลา	ตัวเล็ก
แม่ของเธอขายผลไม้ทุกวัน	แม่	ของเธอ	ขาย	ทุกวัน	ผลไม้	-
ปู่ของเขาวางหนังสือสีแดงบนโต๊ะ	ปู่	ของเขา	วาง	บนโต๊ะ	หนังสือ	สีแดง

ชนิดของประโยค

การแบ่งชนิดของประโยคในภาษาไทยสามารถแบ่งได้หลายวิธี เช่น แบ่งตามโครงสร้าง แบ่งตามมโนทัศน์* แบ่งตามเจตนา ฯลฯ ในหนังสือเรียนเล่มนี้ขอกล่าวถึงชนิดของประโยคโดยแบ่งตามโครงสร้าง ดังนี้
ประโยคในภาษาไทยแบ่งตามโครงสร้างของประโยคได้ ๓ ชนิด คือ ประโยคสามัญ ประโยคซ้อน และประโยครวม

ประโยคสามัญ

ประโยคสามัญ คือ ประโยคที่ประกอบด้วยค่านามหรือนามวลีทำหน้าที่ประธานและคำกริยาหรือกริยาวลีทำหน้าที่ภาคแสดง (ประธาน + กริยา + กรรม) โดยไม่มีอนุประโยคเป็นส่วนขยาย และต้องไม่มีคำเชื่อมกริยาหรือคำเชื่อมประโยค ประโยคสามัญแบ่งออกเป็น ๒ ชนิด คือ ประโยคสามัญที่มีกริยาเดียว และประโยคสามัญที่มีกริยาหลายคำเรียงกันโดยไม่มีคำเชื่อมกริยาเหล่านั้น

๑. **ประโยคสามัญที่มีกริยาเดียว** คือ ประโยคที่มีคำกริยาเพียงคำเดียวเท่านั้น เช่น

- น้องนอนบนโซฟา
- แม่กำลังรดน้ำต้นไม้
- เพื่อนฉันสวมเสื้อสีขาว
- เด็กผู้หญิง ๒-๓ คนเล่นเกมหน้าบ้าน

* การแบ่งประโยคตามมโนทัศน์เป็นการพิจารณาจากคำที่แสดงความหมายรวมของประโยคว่ามีลักษณะแบบใด มี ๔ ชนิด ได้แก่ ประโยคบอกเล่า ประโยคถาม ประโยคคำสั่ง และประโยคปฏิเสธ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๕). บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม ๓ : ชนิดของคำวลี ประโยคและสัมพันธ์สาร. หน้า ๙๔.)

๒. ประโยคสามัญที่มีคำกริยาหลายคำเรียงกัน คือ ประโยคที่มีคำกริยาหลายคำเรียงต่อกัน โดยไม่มีคำเชื่อมคำกริยาเหล่านั้น กริยาเหล่านั้นอาจแสดงถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมกัน เกิดต่อเนื่องกัน เกิดก่อนหลังตามลำดับ หรือเหตุการณ์หลังที่เป็นผลมาจากเหตุการณ์หน้า เช่น

- เพื่อน^{หนึ่ง}“หลับ”ในห้องเรียน
- เธอ^{ขับ}“รถข้าม”สะพาน
- แม่^{เดิน}“ไป”ซื้อ“ของ”ที่ตลาด
- เขา^{วิ่ง}“ลื่น”ล้ม“กันกระแทก”พื้น
- ย่า^{เดิน}“ไป”ทำบุญ“ที่วัด

* ตัวเลข ^{๑, ๒, ๓, ๔} คือลำดับของคำกริยาในประโยคสามัญที่มีคำกริยาหลายคำเรียงกัน

ประโยคซ้อน

ประโยคซ้อน คือ ประโยคที่ประกอบด้วย ประโยคที่มีใจความหลักประโยคหนึ่ง แล้วมีอนุประโยคซึ่งเป็นประโยคเล็กซ้อนอยู่ โดยมีคำเชื่อมอนุประโยค “ที่” “ซึ่ง” “อัน” “ว่า” “เมื่อ” “เพื่อ” “เพราะ” “จน” “ถ้า” ฯลฯ เป็นตัวเชื่อม เช่น

- ผมชอบมองนกนางนวลที่บินโฉบไปมา
 ผมชอบมองนกนางนวล (ประโยคหลัก)
 ที่ (คำเชื่อมอนุประโยค)
 (นกนางนวล)บินโฉบไปมา (อนุประโยค)
- ดินสอที่วางบนโต๊ะซื้อมาจากเกาหลี
 ดินสอซื้อมาจากเกาหลี (ประโยคหลัก)
 ที่ (คำเชื่อมอนุประโยค)
 (ดินสอ)วางบนโต๊ะ (อนุประโยค)
- เราเห็นภูเขาซึ่งภายในมีถ้ำ
 เราเห็นภูเขา (ประโยคหลัก)
 ซึ่ง (คำเชื่อมอนุประโยค)
 ภายใน(ภูเขา)มีถ้ำ (อนุประโยค)
- เขาหวงแหนแผ่นดินอันเป็นบ้านเกิดของเขา
 เขาหวงแหนแผ่นดิน (ประโยคหลัก)
 อัน (คำเชื่อมอนุประโยค)
 (แผ่นดิน)เป็นบ้านเกิดของเขา (อนุประโยค)

- เขาเล่าว่าไปเที่ยวภูเกิดสนุกมาก
 เขาเล่า (ประโยคหลัก)
 ว่า (คำเชื่อมอนุประโยค)
 (เขา)ไปเที่ยวภูเกิดสนุกมาก (อนุประโยค)
- แม่กลับมาเมื่อฉันหลับแล้ว
 แม่กลับมา (ประโยคหลัก)
 เมื่อ (คำเชื่อมอนุประโยค)
 ฉันหลับแล้ว (อนุประโยค)
- เธออ่านหนังสือหนักเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย
 เธออ่านหนังสือหนัก (ประโยคหลัก)
 เพื่อ (คำเชื่อมอนุประโยค)
 (เธอ)สอบเข้ามหาวิทยาลัย (อนุประโยค)
- สุนัขนอนตัวสั่นเพราะกลัวเสียงประทัด
 สุนัขนอนตัวสั่น (ประโยคหลัก)
 เพราะ (คำเชื่อมอนุประโยค)
 (สุนัข)กลัวเสียงประทัด (อนุประโยค)
- พ่อทำงานหนักจนล้มป่วย
 พ่อทำงานหนัก (ประโยคหลัก)
 จน (คำเชื่อมอนุประโยค)
 (พ่อ)ล้มป่วย (อนุประโยค)

ประโยครวม

ประโยครวม คือ ประโยคที่รวมประโยคสามัญหรือประโยคซ้อนตั้งแต่ ๒ ประโยคขึ้นไปเข้าด้วยกันโดยมีคำเชื่อม“และ”“แต่”“หรือ”หรือคำที่มีความหมายทำนองนี้เป็นตัวเชื่อมประโยคประโยครวม อาจแบ่งได้หลายลักษณะ ดังนี้

๑. ประโยครวมแบบคล้ายตามกัน จะมีเนื้อหาคล้ายตามกัน ใช้คำเชื่อม “และ” “แล้ว...ก็” “ทั้ง...และ” ฯลฯ เช่น

- นิสิตออกแบบและตัดเย็บชุดแต่งงานเอง
- เขากินข้าวแล้วเขาก็เดินไปโรงเรียน
- วินัยทั้งตะและต่อยผู้ร้ายอย่างกล้าหาญ

๒. ประโยครวมแบบขัดแย้งกัน จะมีเนื้อความที่ขัดแย้งกัน ใช้คำเชื่อม “แต่” “แต่ทว่า” “แม้...แต่ก็” “แม้...ก็” “แต่...ก็” “ถึง...ก็” เป็นคำเชื่อม เช่น

- นที่ชอบกินมังคุดแต่ไม่ชอบกินทุเรียน
- น้องอยากไปวิ่งเล่นกับเพื่อนแต่ทว่ายังทำการบ้านไม่เสร็จ
- แม้เขาจะยากจนแต่ก็ไม่เคยขอใครกิน

๓. ประโยครวมแบบให้เลือก จะมีเนื้อความให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง ใช้คำเชื่อม “หรือ” “หรือไม่ก็” “มิฉะนั้นก็” “ไม่เช่นนั้นก็” “ไม่...ก็” เป็นคำเชื่อม เช่น

- เขาจะเดิน นั่งรถไฟ ลงเรือ หรือขับรถไป
- ง่วงก็ไปนอน หรือไม่ก็ลุกขึ้นไปตีหมกแพให้ตาสว่าง
- เธอควรช่วยเขาทำแบบฝึกหัดไม่เช่นนั้นก็จะช่วยทำรายงาน

๔. ประโยคเงื่อนไข จะมีเนื้อความแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ส่วนหนึ่งเป็นตัวเงื่อนไข อีกส่วนหนึ่งเป็นผลที่ตามมา ใช้คำเชื่อม “ถ้า...ก็” “หาก...ก็” “ก็ต่อเมื่อ” เช่น

- ถ้าลูกอยากไปเที่ยวกับเพื่อนก็ต้องทำการบ้านให้เสร็จก่อน
- หากหนูไม่ตั้งใจเรียนก็จะสอบไม่ผ่าน
- เขาจะกลับบ้านก็ต่อเมื่อทำงานเสร็จแล้ว

✿ เจตนาของประโยค ✿

ในทุกประโยคจะมีเจตนาของผู้พูดหรือผู้เขียนเพื่อต้องการให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านทราบถึงความคิด ความรู้สึก หรือความต้องการของตน เจตนาที่ผู้ส่งสารแสดงในประโยคสามารถแบ่งได้เป็น ๓ ประเภท กว้าง ๆ คือ ประโยคแจ้งให้ทราบ ประโยคถามให้ตอบ และประโยคบอกให้ทำ

๑. ประโยคแจ้งให้ทราบ (ประโยคบอกเล่า) เป็นประโยคที่ผู้ส่งสารต้องการบอกเล่า หรืออธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ให้ทราบ เช่น

- เขาชอบอ่านหนังสือการ์ตูน
- แม่ของฉันทันเป็นคุณครู
- ฉันทันเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

หากในการบอกเล่ามีเนื้อหาปฏิเสธจะปรากฏคำปฏิเสธอยู่ในประโยค เช่น ไม่ ไม่ได้

- เธอไม่ชอบกินผัก
- ฉันทันไม่ได้ลอกการบ้านเพื่อน
- แม่ไม่มียาที่นั่งรถนาน ๆ

๒. ประโยคถามให้ตอบ (ประโยคคำถาม) เป็นประโยคที่ผู้ส่งสารมีเจตนาถามเพื่อให้ได้คำตอบ มีคำแสดงการถาม เช่น ใคร อะไร ไหน อย่างไร เมื่อไร ทำไม เหตุใด เท่าไร ประโยคถามให้ตอบอาจแบ่งตามลักษณะคำตอบได้หลายลักษณะ ดังนี้

- คำถามแบบต้องการคำตอบเป็นข้อความใหม่ มักมีคำแสดงการถาม เช่น ใคร อะไร ไหน อย่างไร เมื่อไร ทำไม เหตุใด เท่าไร
 - ทำไมเธอไม่ไปเที่ยวเชียงใหม่กับพวกเรา
 - ใครทำอะไรตกในครัว เสียดังมาก
 - คุณจะไปทำงานอย่างไรในช่วงที่รถเข้าซ่อม
- คำถามแบบต้องการคำตอบแบบยอมรับหรือปฏิเสธ มักมีคำแสดงการถาม เช่น หรือ หรือเปล่า ใช่หรือไม่ ได้หรือไม่ ฯลฯ โดยคำเหล่านี้จะอยู่หลังประโยค
 - วันนี้เป็นเวรทำความสะอาดห้องของเธอหรือเปล่า
 - แม่อยากไปตลาดหรือ
 - คุณอยากกินหมูกระทะใช่หรือไม่
- คำถามแบบต้องการคำตอบโดยให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง มักมีคำแสดงการถาม เช่น หรือ หรือว่า
 - เธอจะขับรถหรือนั่งเครื่องบินไปเชียงใหม่
 - ลูกอยากกินเค้กหรือไอศกรีม

๓. ประโยคบอกให้ทำ (ประโยคขอร้องหรือคำสั่ง) เป็นประโยคที่แสดงความต้องการให้ช่วยเหลือหรือให้ทำในสิ่งที่ผู้ส่งสารต้องการ อาจเป็นการขอร้อง อ้อนวอน เชิญชวน หรือเป็นคำสั่งก็ได้ เช่น

- **ประโยคขอร้อง** มักจะปรากฏคำว่า โปรด กรุณา ช่วย วาน ฯลฯ อยู่หน้าประโยค และปรากฏคำว่า หน่อย สิ นะ หรือคำรับ อยู่ท้ายประโยค เช่น
 - เธอช่วยหยิบหนังสือให้ฉันหน่อย
 - โปรดปิดโทรทัศน์มือถือในขณะที่ประชุม
 - วานไปซื้อข้าวผัดกะเพราที่ร้านอาหารให้ทีนะ
 - กรุณาถอดรองเท้าด้วยคะ
- **ประโยคคำสั่ง** บอกให้ผู้อื่นทำหรือห้ามทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มักจะประธานไว้ เช่น
 - ห้ามจอดรถขวางประตูเข้าออก
 - อย่าคุยกันในห้องเรียน
 - จงตอบคำถามต่อไปนี้
 - ต้องทำการบ้านให้เสร็จก่อนค่อยดูโทรทัศน์
 - ไปเปิดประตูให้พ่อซิ

การร้อยเรียงประโยค

การสื่อสารเพื่อความเข้าใจระหว่างกัน โดยทั่วไปจะสื่อสารด้วยคำ ข้อความ หรือประโยคสั้น ๆ ก็สามารถสื่อความหมายเข้าใจตรงกันได้ แต่บางครั้งก็จำเป็นต้องใช้ประโยคหลายประโยค มาร้อยเรียงต่อกันจึงจะเข้าใจ

การร้อยเรียงประโยคให้มีเนื้อความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน สามารถทำได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

๑. การเชื่อม

การเชื่อมเป็นการร้อยเรียงประโยคให้สัมพันธ์กันโดยใช้คำเชื่อมหรือกลุ่มคำเป็นตัวเชื่อม ทำให้ประโยคมีเนื้อความต่างกัน ดังนี้

• **เนื้อความคล้ายตามกัน** ใช้คำเชื่อม *และ ทั้ง รวมทั้ง อีกทั้ง ทั้ง...และ อีกประการหนึ่ง*

○ คุณลุงไปลงทุนค้าขายต่างประเทศและย้ายครอบครัวไปด้วย

• **เนื้อความขัดแย้งกัน** ใช้คำเชื่อม *แต่ ทว่า แต่ทว่า แม้ แม้แต่ แม้ว่า แม้...แต่*

○ มะกะโทให้ลูกหาบกลับคืนไปยังเมืองเมาะตะมะ แต่ตัวมะกะโตนั้นมิได้กลับคืนไปด้วย

• **เนื้อความให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง** ใช้คำเชื่อม *หรือ หรือไม่ก็*

○ ฉันชอบอ่านหนังสือหรือไม่ก็เล่นดนตรีในเวลาว่าง

• **เนื้อความเป็นเหตุเป็นผลกัน** ใช้คำเชื่อม *จึง เพราะ...จึง เลย*

○ เพราะน้องไม่กินข้าวเช้า น้องจึงปวดท้องบ่อย ๆ

• **เนื้อความที่ขัดแย้งกันทางเวลา** ใช้คำเชื่อม *แล้ว แล้วจึง และแล้ว ต่อมา*

ต่อจากนั้น

○ ลูกกลับมาจากโรงเรียนแล้ว แม่จึงทำอาหารเย็น

• **เนื้อความเป็นเงื่อนไขกัน** ใช้คำเชื่อม *ถ้า ถ้า...จะ ถ้า...แล้ว แม้ว่า หากว่า*

เมื่อ...ก็

○ ถ้าทุกคนทิ้งขยะลงถัง บ้านเมืองจะสะอาดขึ้น

๒. การซ้ำ

ประโยคที่ต่อเนื่องกัน หากกล่าวถึงบุคคล เหตุการณ์ การกระทำ หรือบางสิ่งที่มีสภาพเดียวกัน อาจนำคำหรือกลุ่มคำในประโยคต้นมากล่าวซ้ำ โดยไม่มีคำเชื่อมก็ได้

แม่ซื้อขนมมาหลายชนิดทั้ง**คุกกี้ เค้ก และพาย คุกกี้และเค้ก**หมดแล้ว เหลือพายอยู่ ๒ ชิ้น

ประโยคหน้าและประโยคหลังใช้คำว่า **คุกกี้ เค้ก และพาย**ซ้ำกัน

การร้อยเรียงประโยคด้วยการซ้ำอาจมีคำบอกกำหนด *นี้ นี นั่น นั้น โนั้น โนั้น* มาขยาย เพื่อบ่งบอกว่าเป็นสิ่งที่กล่าวไปแล้ว

เขาคิชฌกูฏตั้งอยู่ใน**บริเวณ**เขตอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ ต.พลวงกิ่ง อ.เขาคิชฌกูฏ จ.จันทบุรี ซึ่ง**บริเวณ**นี้เป็นที่ประดิษฐานรอยพระพุทธรบาทที่อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลถึง ๑,๐๕๐ เมตร

ประโยคหน้าและประโยคหลังกล่าวถึงสิ่งเดียวกัน คือ บริเวณเขตอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ จึงมีคำว่า *บริเวณ* ซ้ำกัน และมีคำว่า *นี้* ขยายคำว่า *บริเวณ* ในประโยคหลัง เพื่อบอกให้รู้ว่าเป็นพื้นที่เดียวกันกับประโยคหน้า

๓. การละ

การร้อยเรียงประโยคหลายประโยคเข้าด้วยกัน หากกล่าวถึงบุคคล เหตุการณ์ หรือบางสิ่งที่มีสภาพเดียวกัน อาจละคำหรือกลุ่มคำซ้ำกันเพื่อความสละสลวยก็ได้

ขนมไหว้พระจันทร์เป็นขนมที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในเทศกาลไหว้พระจันทร์ มีลักษณะเป็นทรงกลมคล้ายขนมเค้ก ทำจากแป้งนวด ส่วนใหญ่เป็นไส้ธัญพืช ปัจจุบันได้มีการดัดแปลงเป็นรูปแบบต่าง ๆ มากมาย

ข้อความนี้มี ๕ ประโยค ทุกประโยคมีประธานคือ *ขนมไหว้พระจันทร์* แต่ปรากฏในประโยคแรกเพียงตำแหน่งเดียว

๔. การแทน

การร้อยเรียงประโยคหลาย ๆ ประโยคเข้าด้วยกัน อาจไม่ใช้วิธีร้อยเรียงประโยคด้วยการซ้ำหรือการละ แต่จะใช้วิธีนำคำหรือกลุ่มคำที่มีเนื้อความเหมือนกันมาแทน

ความขยันเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนพึงมี เพราะ**มัน**จะนำพาไปสู่ความสำเร็จที่ต้องการได้

คำว่า **มัน** แทนคำว่า *ความขยัน*

สรุปสาระสำคัญ

ประโยคในภาษาไทยประกอบด้วยส่วนสำคัญ ๒ ส่วน คือ ประธานและภาคแสดง ประโยคสามารถแบ่งตามโครงสร้างได้ ๓ ชนิด คือ ประโยคสามัญ ประโยคซ้อน และประโยครวม นอกจากนี้ ประโยคยังมีเจตนาในการสื่อสารที่หลากหลาย แบ่งอย่างกว้าง ๆ เป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ประโยคแจ้งให้ทราบ ประโยคถามให้ตอบ และประโยคบอกให้ทำ นอกจากนี้การสื่อสารด้วยประโยคสามารถร้อยเรียงประโยคได้ ๔ ลักษณะ คือ การเชื่อม การซ้ำ การละ และการแทน ความรู้เรื่องประโยคถือเป็นสิ่งสำคัญในการสื่อสาร ทั้งการพูดและการเขียน ผู้เรียนจึงควรศึกษาและใช้ให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์

กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

๑. ให้นักเรียนแต่งประโยค ชนิดละ ๕ ประโยค ดังนี้
 - ประโยคสามัญ • ประโยคซ้อน • ประโยครวม
๒. ให้นักเรียนเล่นเกมทายเจตนาของประโยค โดยครูผู้สอนให้นักเรียนดูประโยคต่าง ๆ และ ให้นักเรียนตอบว่าเป็นประโยคที่มีเจตนาแบบใด ดังนี้
 - ประโยคแจ้งให้ทราบ • ประโยคถามให้ตอบ • ประโยคบอกให้ทำ
๓. ให้นักเรียนแต่งประโยคตามเจตนาของประโยค ได้แก่ ประโยคแจ้งให้ทราบ ประโยคถามให้ตอบ และประโยคบอกให้ทำ อย่างละ ๕ ประโยค จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันคัดเลือกประโยค ที่เพื่อนในห้องแต่ละคนแต่งมา นำมาแต่งเป็นเรื่องราวประจำห้อง
๔. ให้นักเรียนสืบค้นประโยคในวรรณกรรมไทย เช่น นิยาย การ์ตูน หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร ฯลฯ แล้วนำมาวิเคราะห์โครงสร้างประโยค จากนั้นนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน
๕. ให้นักเรียนยกตัวอย่างประโยคที่ร้อยเรียงประโยคด้วยการเชื่อม การซ้ำ การละ และการแทน อย่างละ ๒ ประโยค พร้อมทั้งอธิบายวิธีการร้อยเรียงประโยค

สำนวนไทย

สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ตัวชี้วัด

ใช้คำและกลุ่มคำสร้างประโยคตรงตามวัตถุประสงค์ (ท ๔.๑ ม.๔-๖/๒)

แนวคิด

สำนวน เป็นถ้อยคำหรือข้อความสั้นๆ ที่มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นความหมายที่คมคาย ลึกซึ้ง สำนวนมีที่มาจากหลากหลายและใช้อยู่ในสังคม สืบต่อกันมาช้านาน ในสังคมไทยมีสำนวนจำนวนมาก ผู้ใช้ต้องคำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสมในการใช้สำนวน เพราะหากใช้ผิดจะทำให้การสื่อสารคลาดเคลื่อนไป

สาระการเรียนรู้

๑. ความหมายของสำนวนไทย
๒. ที่มาของสำนวนไทย
๓. ลักษณะของสำนวนไทย
๔. การใช้สำนวนไทย